

Ett Ögonblick

INFORMATION FRÅN SVERIGES ÖGONLÄKARFÖRENING

Nummer 2 • Maj 2004 • Swedish Ophthalmological Society

Kära medlemmar i Sveriges Ögonläkarförening

Klas-Olav Skoog

Ett flertal frågor diskuterades vid senaste styrelsemötet, bl. a. SK-kursernas utformning. I nuläget finns 11 SK-kurser, varav en stor del ges i Sveriges Ögonläkarförenings regi, en mindre del i IPULS' regi. Styrelsen utreder f. n. tillskapandet av

en grundläggande oftalmologikurs, som bara skulle få sökas av ST-läkare under de två första åren av ST. Den under förra året avslutade utredningen rörande en ny specialitetsindelning ledde inte till snabba förändringar. Istället igångsattes en kompletterande mindre utredning, som fick till uppgift att analysera inverkan av förslagen på forskning och utbildning. Avrapportering i höst. Därefter börjar utformningen av målbeskrivningarna för de olika specialiteterna. Sannolikt kommer dessa nya dokument att vara mindre detaljerade än tidigare. De blir därigenom inte lika snabbt föråldrade som de nuvarande. Eyet Sweden i Karlskrona stödjer tillkomsten av nya kvalitetsregister, analyserar och redovisar registerdata så att de blir användbara för olika användare, samverkar med register inom andra specialiteter och vidare utvecklar forskning inom kvalitetsuppföljning. Bl. a. Landstingsförbundet och Socialstyrelsen stöttar. Under min närvaro vid Eyet Swedens vårmöte 2004 kunde jag

med glädje konstatera, att ett antal kvalitetsregister utvecklas mycket lovande, vilket är viktigt, eftersom ögonspecialiteten liksom annan sjukvård kommer att granskas alltmera i detalj i framtiden. Vad åstadkommer vi med tilldelade resurser? Vi måste kunna ge sakliga svar.

Klas-Olav Skoog

**AKADEMISKT
NYTT**

6

**EAEH
VAD ÄR DET?**

11

ÖGONMINNEN

12

**INFORMATION
ANGÅENDE
SK-KURSER**

17

NYHET

Läs medlemsbladet på
Ögonläkarföreningens hemsida:

www.swedeye.org

lösenord: Gullstrand

Håller i det långa loppet.

I studien av Netland et al.³ visar Travatan en trycksänkande effekt som förbättrades över dygnet och var signifikant bättre änlatanoprost klockan 16.00. Grafen ovan visar intraokulärt tryck hos patienter behandlade med Travatan (sammanräknat för samtliga besök under 12 månader).

Travatan är en full agonist. Preparatet ger god trycksänkning - hela dygnet.

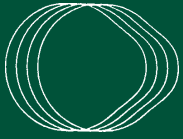
I flera studier är det bevisat: Vill du bibehålla ett stabilt synfält så är lågt IOP nödvändigt.^{1,2}

Uthållighet under dygnet, dag efter dag, är en viktig nyckel till effektiv trycksänkning. Speciellt eftersom glaukom är en livslång sjukdom.

1) Hejli A, et al. Arch Ophthalmol. 2002; 120: 1268-1279. 2) Kass MA, et al. Arch Ophthalmol. 2002; 120: 701-713.
3) Netland PA, et al. Am J Ophthalmol. 2001; 132: 472-484.

ODKÄNT AV EUROPEISKA
LÄKEMEDELSMYNDIGHETEN
**Förstahands-
indikation**
vid okulär hypertension
eller öppenvinkelsglaukom

Information från Sveriges Ögonläkarförening sänds ut fyra gånger årligen till betalande inklusive korresponderande medlemmar.

Adressförändring måste anmälas till:
Medlemsregistret
Sveriges Läkarförbund
Box 5610
114 86 Stockholm
oavsett medlemskap i Läkarförbundet eller ej, då föreningen utnyttjar detta adressregister.

Pensionärer som önskar erhålla föreningens medlemsutskick måste anmäla detta skriftligen till:

Anders Behndig
Facklig sekreterare
Norrlands universitetssjukhus
Ögonkliniken
901 85 Umeå

En administrativ avgift på 50 kr/år kommer då att debiteras.

• Annonsering i Informationsbladet är
• välkommet. För 2004 gäller följande
• priser:

• Helsida	10.000:-
• Halvsida	6.000:-
• Kvartssida	3.500:-

• Självkostnad för färgtryck tillkommer.
• Kostnad för udda format och radannonser kan diskuteras med skattmästaren.

• Annonsering för kurser och möten
• som arrangeras eller förmedlas av medlemmarna debiteras inte.

• Göran Oliverstedt
• Skattmästare

Material till nästa informationsblad måste vara den vetenskapliga sekreteraren tillhanda senast **den 25 augusti 2004.**

Sänd materialet i form av Microsoft Word-fil via e-post till följande adress:
anki.frecon@sankterik.se

Ansvarig utgivare:
Klas-Olav Skoog

Produktion:
Tryckhuset i Linköping AB
www.tryckhuset.com

Kallelse

Medlemmarna i Sveriges Ögonläkarförening kallas till föreningsmöte onsdagen den 16 juni klockan 11.15-12.00 i Skandiasalen, Malmö Konserthus. Mötet hålls i anslutning till NOK 36.

Omedelbart före medlemsmötet delas Alcon stipendierna för år 2004 ut; kl 11.15.

Stefan Seregard
Vetenskaplig sekreterare

Dagordning för mötet

1. Mötet öppnas
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet
3. Val av justeringspersoner
4. Mötets behöriga utlysande
5. Meddelanden från styrelsen
6. Övriga ärenden
7. Mötet avslutas

FÖRENINGSGENERATION INFORMATION

Medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening

Ansökan om medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening skickas till:

Anders Behndig
Facklig sekreterare
Norrlands universitetssjukhus
Ögonkliniken
901 85 Umeå

med skriftlig rekommendation från någon, som redan är medlem i föreningen.
Se ansökan sidan 5.

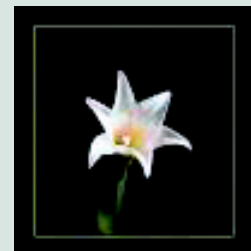
Beslut om inval fattas vid styrelsemötena som årligen äger rum i mars/april, vid höstens årsmöte och vid Riksstämman. Bekräftelse om medlemskap skickas efter varje styrelsemöte.

Välkommen med Din ansökan!

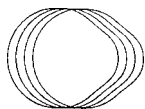
Stefan Seregard
Vetenskaplig sekreterare

.....
**Önskar du ta upp något ärende vid nästa styrelsemöte?
Var god skicka in ditt/dina förslag till Sveriges Ögonläkarförenings ordförande:**

Klas-Olav Skoog
Ögonkliniken
Universitetssjukhuset
581 85 Linköping
klas-olav.skoog@lio.se

*Ett stort tack
från redaktionen till
Nils Rehn för hjälp med tidningen.*

Kära medlemmar,

På det senaste styrelsemötet beslutades att vi framledes skall ha följande mål för tidningens innehåll:

- Artiklar och information skall vara **rikstäckande**
- Avgående och nyttillträdda **professorer** med foto samt kort text
- Nyttillträdda **klunikchefer** med foto samt kort text
- **Disputationer** – foto, avhandlingens titel, opponent, handledare
- **Internationella** uppdrag och utmärkelser
- Information från landets **privatpraktiker**
- **Reportage** från landets ögonkliniker
- Information från de **Oftalmologiska klubbarna**

Vi ber er alla att bidra med material till tidningen!

Deadline för inskick av material till nästa nummer är den 25:e augusti 2004 till: anki.frecon@sankterik.se.

Ett Ögonblick kommer ut fyra gånger om året och distribueras till alla medlemmar i Sveriges Ögonläkarförening.

Vänliga hälsningar,

Klas-Olav Skoog
Ordförande

Stefan Seregard
Vetenskaplig sekreterare

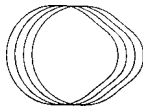
Anki Frécon
Redaktör

Insamling till nationell ögonforskning i samband med Bausch & Lombs 150-årsjubileum

Som ett led i Bausch & Lombs 150-årsjubileum vill firman hjälpa till att samla in pengar till forskning på nationell nivå i Norden. Tidigare har man skänkt 1 miljon USD till den internationella organisationen Vision 2020 – The Right to Sight, som är ett samarbete mellan WHO och International Agency for the Prevention of Blindness.

Den 29 april 2004 börjar man sälja en rocknål i Norden, och överskottet av den insamlingen kommer att gå till nordiska forskningsfonder inom ögonområdet, för Sveriges del ”Stiftelsen Synfrämjandets Forskningsfond”. Bausch & Lomb kommer att ta hjälp av optometristerna och ögonläkarna runt om i Norden. Insamlingen kommer att pågå till den 31 maj.

Klas-Olav Skoog

Ansökan om medlemskap

Jag ansöker härmed om medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening.

Personnummer _____

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Datum och namnteckning _____

Jag rekommenderar _____
för medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening

Datum och namnteckning _____

Namnförtydligande _____

Skickas till:

Anders Behndig
Facklig sekreterare
Norrlands universitetssjukhus
Ögonkliniken
901 85 Umeå

Utdelning av Alcon stipendier

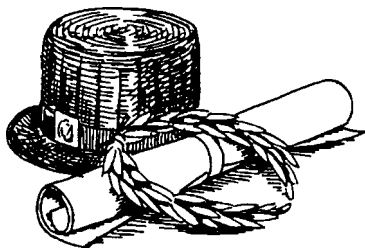
Årets Alcon stipendier delas ut onsdagen den 16 juni klockan 11.15 i Skandiasalen,
Malmö Konserthus, i anslutning till NOK 36.

Hjärtligt välkomna!

Jan Somp
Alcon

Stefan Seregard
Vetenskaplig sekreterare

Akademiskt nytt

LEG. LÄKARE ANITA BLIXT

WOJCIECHOWSKI disputerade den 19:e mars 2004 på ögonkliniken i Lund på avhandlingen "THE CELL LINE RN33B TRANSPLANTED TO ADULT RETINA". Opponent var dr Henry Klassen, knuten till University of California at Irvine och Schepens Eye Research Institute i Boston. Doc. Karin Warfvinge har varit huvudhandledare för arbetet, som har gjorts vid ögonklinikens forskningslaboratorium i Lund.

Disputationen skedde på "Den Translationella Forskningens Dag" som medicinska fakulteten anordnade samtidigt. Sammanträffandet passade fint, för avhandlingen är ett exempel på translationell forsk-

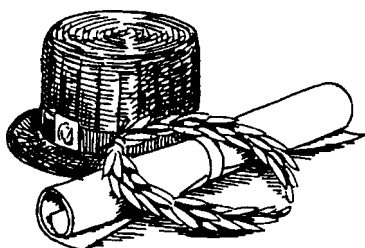

Anita Blix Wojciechowski

ning av bästa märke: Anita Blix Wojciechowski är en kliniker som gått till laboratoriets djurförsöksvärld för att hjälpa till att skapa lösningar för problem hon stött på bland sina patienter. Hon har studerat hur celler från en speciell s. k. stamcellslinje beter sig när de transplanteras till rättretina.

INGEN ANNAN hittills känd cell-linje har visat sig integreras så väl i rätters näthinna som RN33B. Cellerna sprider sig från injektionsstället till hela näthinna, och lägger sig prydligt i bestämda lager, till synes utan att skada värdnäthinna. Det är därmed nu visat att det går att skapa cell-linjer som inte bara kan integreras i värdnäthinna utan även sprider sig effektivt i den till bestämda skikt. Men trots att RN33B-cellerna i andra vävnader bildar nervceller gör de inte det i näthinna. Fenomenet är generellt i stamcells forskning: vi vet ännu alldeles för lite om hur odifferen-tierade celler skall styras för att utvecklas i den riktning man önskar sig. Men arbetat har visat att det går att skapa stabila cellpopulationer som i framtiden kan användas som producenter av faktorer som annars skulle ha saknats i t. ex. en sjuk näthinna.

Berndt Ehinger

Marie Burstedt

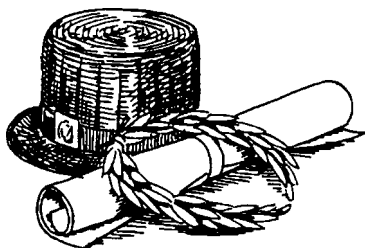
MARIE BURSTEDT vid Norrlands Universitetssjukhus har lagt fram en akademisk avhandling med titeln,

BOTHNIA DYSTROPHY A CLINICAL, GENETICAL AND ELECTROPHYSIOLOGICAL STUDY

Disputationsdag: Fredagen den 21 November, 2003

Handledare: Docent Ola Sandgren, Institutionen för Klinisk Vetenskap/Oftalmologi, Umeå Universitet, Umeå

Fakultetsopponent: Docent Ola Textorius, Institutionen för nervsystem och sinnesorgan/Oftalmologi, Hälsouniversitetet, Linköping

Eva Larsson

EVA LARSSON vid Ögonkliniken, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

Avhandlingens namn: SHORT- AND LONG-TERM FOLLOW-UP OF OPHTHALMOLOGICAL FINDINGS IN PRETERM INFANTS AND CHILDREN

Disputationsdag: 19 mars 2004

Handledare: Docent Gerd Holmström, Uppsala

Opponent: Professor Kristina Tornqvist, Lund

BJÖRN STEÉN från Institutionen för Klinisk Neurovetenskap, Sektionen för Ögon och Syn, Karolinska Institutet, S:t Eriks ögonsjukhus, Stockholm har den 20:e februari, 2004 framlagt sin akademiska avhandling

Björn Steen

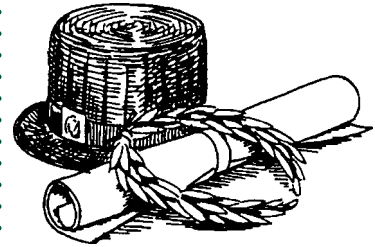
MATRIX METALLOPROTEINASES AND THEIR INHIBITORS IN OCULAR NEOVASCULARIZATION

Handledare: Docent Anders Kvanta

Bihandledare: Professor Stefan Seregard

Opponent: Professor Elisabet Agardh, Ögonkliniken, Universitetssjukhuset MAS, Malmö

Betygsnämnd: Professor Christer Sylvén, Hjärtkliniken, HS
Docent Eric Wahlberg, Institutionen för kirurgi, KI
Docent Fredrik Ghosh, Ögonkliniken, Lunds Universitetssjukhus

Kirsti Grødum

Avhandlingens namn:
GLAUCOMA CHARACTERISTICS AND RISK FACTORS: RESULTS FROM MALMÖ EYE SURVEY

Disputationsdag:
5 mars 2004

Respondent:
Kirsti Grødum,
Ögonkliniken UMAS, Malmö

Handledare: Anders Heijl, professor,
Ögonkliniken UMAS, Malmö

Bihandledare: Bo Bengtsson, docent,
Ögonkliniken UMAS, Malmö

Opponent:
Richard Wormald, head of
epidemiology, Moorfields Eye
Hospital, London

Har du eller skall du disputera?
Skicka in information till "Ett Ögonblick",
anki.frecon@sankterik.se

Elisabet Granstam ny chef för ögonkliniken på Akademiska sjukhuset

Ögonkliniken vid Akademiska sjukhuset i Uppsala har fått ny verksamhetschef 1 mars. Det är överläkare Elisabet Granstam som tagit över chefskapet efter Albert Alm, som blir kvar på kliniken som professor och överläkare.

Elisabet Granstam har arbetat på ögonkliniken sedan 1995 och blev färdig specialist år 2000. Hon har i sin avhandling studerat blodcirkulationen i ögat och arbetar kliniskt i huvudsak med ögonproblem p.g.a diabetes och makuladegeneration.

Elisabet Granstam

Till samtliga ögonläkare

Stiftelsen Synfrämjandets Forskningsfond tackar för Din medverkan i samband med Radiohjälpsinsamlingen, som under förra våren samlade in pengar för vetenskapligt stöd för ögon- och synforskning.

Radiohjälpsinsamlingen gav ett nettobelopp på 1 605 360 kronor som skall användas som stöd för vetenskaplig forskning inom vårt område. Detta är ovanligt mycket pengar vid insamling till ett medicinskt forskningsområde. Vi är säkra på att aktiviteter som Öppet Hus, föreläsningar m.m. har bidragit till det goda resultatet.

Radiohjälpsinsamlingen och bidrag från SRF gör det i år möjligt att dela ut 2,5 miljoner kronor i forskningsanslag och stipendier.

Än en gång hjärtligt tack för Din medverkan.

Bästa hälsningar

Bo Philipson
Sekreterare Stiftelsen Synfrämjandets
Forskningsfond

Stiftelsen synfrämjandets forskningsfond delar ut 2,5 miljoner kronor

Stiftelsen Synfrämjandets forskningsfond har som ändamål att främja och initiera vetenskaplig ögon- och synforskning i syfte att förebygga och behandla ögonsjukdomar samt att effektivt utnyttja kvarvarande synförmåga.

Fonden har avsatt 2,5 miljoner kronor till forskningsanslag **och** stipendier att utdelas år 2004.

Forskningsanslagen avser större projekt, som Synfrämjandets Forskningsfond är ensam bidragsgivare till. Viss prioritet kommer att ges till projekt inom området degenerativa sjukdomar i retina, som kan leda till bättre behandlingsresultat. Anslagen utdelas även till forskargrupper. Forskningsanslag max 800 000 kr.

Stipendierna är avsedda att täcka levnadsomkostnader vid ledighet i samband med hel- eller halvtidsforskning. Stipendierna utdelas ej till professorer eller äldre etablerade forskare. Stipendiestorlek max 200 000 kr.

Ansökningsblanketter kan laddas ner från Synfrämjandets Forskningsfonds hemsida: www.synforskning.nu eller beställas från britt-marie.karlheden@ogonspecialisterna.se

Ansökan skall vara inkommen senast den 21/6 2004 till:

Britt-Marie Karlheden
Administrativa Enheten
Ögonkliniken vid Sophiahemmet
Ingemarsgatan 4B
113 54 Stockholm

K O N G R E S S F Ö R T E C K N I N G

Du hittar också information om kongresser på internet; www.swedeye.org/meetings

2004

- May 30 - June 4, 2004, Florence, Italy, EGS Congress and Course www.eugs.org
- June 16 - 20, 2004, Malmö, Sweden, The XXXVI Nordic Congress of Ophthalmology www.malmo-congress.com/nok36/
- June 18 - 22, 2004, Istanbul, Turkey, XIII Afro-Asian Congress of Ophthalmology www.afroasian2004.com
- June 29 - July 2, 2004, Barcelona, Spain, 16th International Perimetric Society Meeting webeye.ophth.uiowa.edu/ips/
- July 2 - 3, 2004, Noordwijk, The Netherlands, Retina International 13th World Congress www.retina-international.org/conference/2004
- August 24 - 28, 2004, Perth, Western Australia, XIth International Symposium on Retinal Degeneration rd2004.ouhsc.edu/
- August 27-28, 2004, Tallinn, Estonia, XI Forum, Ophthalmologicum Balticum www.eos.ee/forum.htm
- September 18 - 22, 2004, Paris, France, XXII Congress of the ESCRS www.es CRS.org
- September 23-26, 2004, Berlin, Germany, DOG 102nd Annual Meeting www.dog.org/engl
- September 24 - 27, 2004, Villa Mora, Portugal, EVER, European Association for Vision and Eye Research www.ever.be
- October 1-2, 2004, Halifax, Canada, Form and Function in Ocular Disease Information
- October 14 - 16, 2004, Manchester, UK, The European Paediatric Ophthalmological Society: 30th Annual Meeting <http://epos-focus.org/meeting/2004/>
- October 23 - 26, 2004, New Orleans, Louisiana, USA, Annual Meeting of the American Academy of Ophthalmology www.aao.org
- November 25 - 27, 2004, Brussels, Belgium, OB 2004, www.bog-sbo.org
- November 24 - 26, 2004, Göteborg, Sweden The annual general meeting of the Swedish Society of Medicine www.svls.se

2005

- March 27 - 31, 2005, Kuala Lumpur, Malaysia, The 20th Asia Pacific Academy of Ophthalmology Congress www.apao2005.com.my
- March 29 - April 2, 2005, Capetown, South Africa, 5th International Glaucoma Symposium www.kenes.com/glaucoma
- April 16 - 20, Washington DC, USA, ASCRS Annual Symposium and Congress www.as CRS.org
- May 1 - 6, Fort Lauderdale, FL, USA, ARVO Annual Meeting 2005 www.arvo.org
- August 24 - 26, Umeå, Sweden, Annual Meeting of the Swedish Ophthalmological Society
- September, Åbo, Finland, exact date t.b.d., 3:rd Nordic Congress of Paediatric Ophthalmology www.seh-eye.com/npog/
- September 10 - 14, Lisbon, Portugal, XXIII Congress of the ESCRS www.es CRS.org
- October 5 - 8, Place T.B.D., EVER, European Association for Vision and Eye Research www.ever.be
- October 15 - 18, Chicago, Illinois, USA, Annual Meeting of the American Academy of Ophthalmology www.aao.org
- November 24 - 26, Brussels, Belgium, OB 2005 www.bog-sbo.org
- November, 2005, Stockholm, Sweden Riksstämman, The annual general meeting of the Swedish Society of Medicine www.svls.se

Sveriges Ögonläkarförening inbjuder till

Utbildningsdag för ST-läkare den 24 november 2004 i anslutning till Riksstämman i Göteborg

Kirurgisk retina:

Primär och sekundär amotio
Vitrektomi vid diabetesretinopati och trauma
Makulakirurgi
Bakre segmentkomplikationer vid kataraktkirurgi

Föreläsare: Gunnar Jakobsson och Eva Byhr, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Mölndal

Uppgifter om lokal, tidpunkt och anmälan meddelas i annons i början av hösten.

Välkommen!

Efterutbildningskommittén

Specialistexamination

Frivillig specialistexamen i ämnet ögonsjukdomar hålls **måndagen den 11 och tisdagen den 12 oktober 2004 i Göteborg.**

Första dagen genomförs en skrivning som täcker hela området och vars nivå omfattas av målbeskrivningen. Skrivningen består av ett stort antal kortfrågor och skrivningstiden är 6 timmar med lunchuppehåll.

Andra dagen hålls ett muntligt förhör som prövar förmågan att självständigt behandla kliniska problem och situationer inom området. Inga verkliga patienter förekommer. Två censorer tenterar två deltagare samtidigt under ca två timmar.

FÖR GODKÄND examen fordras att både skriftlig och muntlig tentamen godkänns. För godkänt

skriftligt prov krävs minst 2/3 av maximalpoäng. Rättning av skrivningen utförs av examinationskommittén och sker anonymt. Efter muntlig examen avger censorerna ett omdöme: Godkänd, Med tvekan godkänd eller Underkänd. Det sammanlagda omdömet avgör resultatet.

DIPLOM ÖVER avlagd examen kommer att överlämnas i samband med ögonläkarföreningens möte vid årets riksstämma.

DELTAGARE I examinationen bör vara färdig specialist eller vara i slutet av sin specialistutbildning. Intyg från chöf/verksamhetschef angående praktisk tjänstgöring skall sändas in. Vi kommer att skicka ut ett särskilt formulär för detta när vi fått anmälan.

PRELIMINÄR ANMÄLAN emottas före den **1/6 2004** och **definitiv anmälan** senast den **31/8 2004** till Britt Beding Barnekow. Upplýningar om examinationen lämnas av examinationskommittén:

Britt Beding Barnekow,
Ögonkliniken,
Universitetssjukhuset MAS,
205 02 Malmö.
Tel 040 - 331315.

Kristina Tornqvist,
Ögonkliniken, Universitetssjukhuset
i Lund,
221 85 Lund.
Tel 046 -171470

Bertil Lindblom,
Ögonkliniken, Mölndals sjukhus,
431 80 Mölndal.
Tel 031 - 3433250

Glaukomklubbens årsmöte hålls i Vadstena
2–3 september 2004.

För ytterligare information och anmälan se
www.glaukomklubben.org

EAEH, vad är det?

The Royal Victorian Ear & Eye Hospital i Melbourne

HUR MÅNGA har hört talas om European Association of Eye Hospitals, EAEH? Inte så många kan jag tro. Denna tio år gamla samslutsning hade i februari möte i Melbourne. Platsen kan synas udda men föreningen strävar efter att rekrytera medlemmar även utanför Europa för att ”väga upp” den store brodern i väster. EAEH har ett halvduzin medlemmar, de mest aktiva är Rotterdam Eye Hospital, Moorfields och S:t Eriks, i nu nämnd ordning.

FÖRENINGENS SYFTE är att diskutera frågor av mer administrativ och ekonomisk karaktär än medicinsk. Förbluffande många problem av likartad natur är aktuella för medlemssjukhusen. Ett är det hot som de små specialistsjukhusen är utsatta för, hotet att ätas upp av någon större och tyngre inrättning (i Stockholm t ex Karolinska Universitetssjukhuset...) Föreningen försöker även arbeta med bench-marking och allmän jämförelse/utbyte av erfarenheter mellan sjukhusen.

MÖTET BÖRjade med ett stopp i Singapore för att besöka och beundra Singapore National Eye Centre, SNEC. Ungefär lika stort som S:t Erik. Mycket refraktiv kirurgi förstås, 80 % av studenterna är myopa. Sjukhuset har ett mycket ambitiöst kvalitetsprogram som man kört i 10 år. Parametrar för alla typer av ingrepp registrerades och

mättes ner på enskild kirurgnivå. Fem personer var sysselsatta med detta på heltid! Alla operationer videofilmades. På ett ställe fanns en stor TV skärm där ett duzin personer, studenter eller andra, kunde se en utvald operation live. Givetvis erbjöds såväl ”subsidised” vård som vård av mer privat karaktär, för den senare kunde patienten välja läkare. Sen fanns en liten enhet med ”very private” vård för samhällets toppar. Forskningen var aktiv och hade goda resurser, myopi och epidemiologi var dominerande områden för Singapore Eye Research Institute. I februari 2005 ordnas det andra mötet tillsammans med ARVO, the 2nd SERI-ARVO meeting on Research in Vision and Ophthalmology, förra gången var 2003. På min fråga om hur mycket en läkare tjänar, fick jag svaret från 10.000 Euro i månaden och uppåt. Mycket uppåt. En banan och en flaska vatten (min kost) kostade motsvarande svenska kr 2.50. Annat var förstås dyrare, såsom bilar, det måste erkännas.

FLYGET GICK SEDAN vidare till Melbourne, där nytt värmer rekord mötte, 41 grader. Mötet hölls på The Royal Victorian Eye & Ear Hospital. Namnet var mer imponerande än sjukhusets lokaler. Huset var till det yttre prydligt men lokalerna röriga med äldre engelsk standard. Man kämpade med att bygga om och anpassa lokalerna till moderna vårdtrender, innebärande ombygg-

nader av vårdavdelningar till enheter för dagkirurgi och patienthotell. En kollega från CERA, Centre for Eye Research in Australia, redogjorde för en studie ”Causes of Vision Loss in Australia”. Något förvånande var den vanligaste orsaken till ”Visual Impairment” (ej körkortssyn) brytningsfel korrigerbara med glasögon! 53% !! Beträffande Legal Blindness (S mindre än 0,1) orsakades 24 % av fel glasögon, slogs bara av makuladegeneration med 28%. En sjukhuschef från Sydney dök också upp och vittnade om det kända fenomenet ”cataract factories” som växer upp som svampar i många länder och stör ekonomin för de etablerade sjukhusen. Rotterdam har mött hotet på det enda rimliga viset, försöka skapa en ännu effektivare process. Mitt intryck var att operatören där själv skötte en större del av kringssysslorna än vad vi är vana vid, ersattes ekonomiskt på ett påtagligt sätt förstås.

PATIENTFOKUS var tydligt, allt som avvek från det planerade diskuterades igenom med patient och anhöriga direkt. Samtliga operationer inleddes med ”One minute time out” då alla inblandade en sista gång kollade att rätt patient och öga förberetts. Efter mötet har både Singapore och The Royal Victorian blivit medlemmar.

Magnus Gjötterberg

Ögonminnen

Syftet med detta inslag är att ta vara på anekdoter, erfarenheter, personalia m.m. från förr med bidrag av fortfarande minnesgoda äldre kollegor.

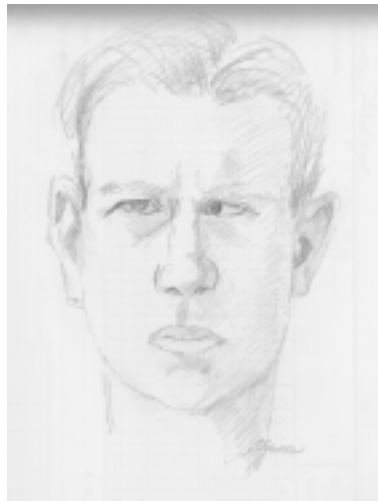
Du som känner Dig manad är hjärtligt välkommen att inkomma med Ditt bidrag! Sänd detta till tidningsredaktionen: anki.frecon@sankterik.se

Dagens bidrag kommer från Paul Enoksson samt från Björn Tengroth. Håll tillgodo!

Ögonkliniken i Norrköping – en milsten värd att minnas av Paul Enoksson

Norrköpings förste ögonläkare, Gunnar Schiller, kom 1928 till det nya lasarett, som öppnats året innan och var det femte lasarettet i Norrköpings historia. Under många år var han Norrköpings ende ögonläkare. Så småningom kom flera läkare till och nya klinikchefer kom och gick. Sedan 1988 har Norrköping ett nytt sjukhus, Vrinnevisjukhuset. Ögonkliniken har idag 11 läkare. I samband med klinikens 75-årsjubileum år 2003 sammanställdes en jubileumsskrift. Vi vill gärna delge ”Ett ögonblicks” läsare en del av det bidrag vi fick från docent Paul Enoksson, som under en tid på 60-talet arbetade på vår klinik. Mariann Abrahamsson, klinikchef 2004.

SOMMAREN 1960 tillträdde jag en nyinrättad underläkartjänst vid Ögonkliniken i Norrköping. Anledningen till att jag sökte dit var den, att jag önskade förkovra mig i ögonkirurgi. Jag hade aldrig träffat Torsten Carle, men han var allmänt känd som en av de skickligaste starroperatorerna i landet. Under sin utbildning på Sahlgrenska sjukhuset började han, som en av de första i landet, att operera cataract intrakapsulärt. Hans namn förknippas vid flera andra insatser. Han var den förste i Sverige att framhålla betydelsen av undersökning med pseudoisokromatiska tavlor vid opticusneurit och även den förste att använda en metod att operera canalicelstenos med inläggning av plaströr. Mest känd blev han för en sinnrikt konstruerad apparatur för bestämning av mörkerseendet.

Porträtt ur patientjournal, tecknat av Gunnar Schille

Samarbetet med Torsten Carle blev stimulerande. Han var underhållande och spirituellt, av många ansedd som kvickare än brodern Olle, kåsören Cello. Han kunde ofta inte avhålla sig från att vara sarkastisk, även om han anförtror mig att han insett det pris som måste betalas: ”Sarkasmer ger en beundrare för stunden och fiender för livet.”

DEN BEGRÄNSADE tiden av två år blev betydelsefull för mig inte endast, när det gällde klinisk utbildning. Även om jag endast var jourfri en kväll i veckan och var tredje helg (jag hade ingen anledning att klaga – hembiträden hade samma arbetstider), fick jag likväl så gott om tid över att jag kunde utnyttja det instrument som jag låtit bygga i Lund och som med hjälp av optokinetiska stimuli skulle göra en grafisk regist-

ring av binokulärfunktionen möjlig. Jag tog tidigt kontakt med professor Bengt Rosengren, Sahlgrenska sjukhuset, som sammanförde mig med en statistiker, som gav värdefulla råd. När jag lämnade Norrköping för en biträdande överläkartjänst på Sahlgrenska, var det vetenskapliga materialet klart. Det återstod endast att presentera det i skrift och fördelen att tillhöra en förnämlig universitetsklinik med en utomordentlig chef var uppenbar. Bengt Rosengren och Torsten Carle hade samtidigt tjänstgjort vid ögonkliniken i Lund och för Bengt var det en stor merit att ha tjänstgjort hos Carle.

GUNNAR SCHILLER mötte jag först i de gamla inbundna journalerna med dess skickligt tecknade porträtt av patienter (jag anade inte då att det skulle falla på min lott att bevara denna unika samling teckningar till eftervärlden). Syster Karin kunde berätta att Gunnar Schiller i allmänhet tecknade sina porträtt medan patienten läste synprövningstavlan. Han tecknade snabbt och säkert, men behövde ibland lite längre tid än visusprövningen tog, och sade då till syster Karin: ”Vi tar nedersta raden en gång till”. Så småningom möttes vi personligen och jag förstod genast varför Gummar Schiller var så allmänt avhållen i Norrköping.

HAN VAR FÖRSYNT, genomkultiverad och charmerande. Han hade en gång ämnat bli konstnär på heltid, men avrändes av fadern, som var

☞ lasarettsläkare och vars broder gett namn åt Schillerstövorna. Konsten lämnade dock Gunnar Schiller aldrig. Han var en stor kännare av inte bara italiensk utan även skandinavisk, flamländsk, spansk och antik romersk och grekisk konst. Själv blev han en erkänt skicklig konstnär och målade både porträtt och landskap. Akvarelltekniken behärskade han till fulländning.

DET VAR MOT SLUTET av min överläkarts tjänst som jag vid något tillfälle besökte Gunnar Schiller, vilken under några dagar var inta-

gen på sjukhuset. Så inleddes en vänskap som det är få förunnat att uppleva. Det var inte minst det gemensamma intresset för Italien som förenade oss. Jag hade tidigt noterat Gunnars intresse för Italien när jag läst gamla journaler och mottagningskort. Om någon kollega hade uppträtt olämpligt, kunde den korta kommentaren i journalen bli *strano* (egendomlig!) och om en svår ögonskada läkte oväntat väl kunde journalens slutord bli *grazia di Dio* (Guds nåd!). Vi brevväxlade, talade i telefon med varandra och träffades ibland i ateljén på S:t

Persgatan. Gunnar Schillers vackra handstil ändrades aldrig och han förblev säker på handen. I januari 1981 fick jag ett tecknat självporträtt av Gunnar, framställt vid spegeln. Han hade opererats för cataract av Gösta Lenti med utmärkt resultat. Ord kan inte uttrycka vad det betydde för Gunnar Schiller att återfå synen.

Vid ögonkliniken i Norrköping fick jag en utmärkt kirurgisk utbildning, utförde alla de försök som ingick i min gradualavhandling och mötte min bästa vän. *Grazia di Dio*.

Paul Enoksson

Sven Almqvist

(1699 – 1780) av Björn Tengroth

Kontraktsposten och kyrkoherden i Södra Unnaryd i Småland Sven Almqvist (1699-1780) kunde knappast ana att 200 år efter hans död kunde tio ögonläkare alla räkna honom direkt eller genom ingifte som sin anfader. Man kan undra om detta kan betraktas som nepotism eller om det är en ren tillfällighet. Per Andersson som är släktforskare och som själv är släkt med Sven Almqvist har i en stor sammanställning av den s.k. Ölmstadsätten visat hur släktskapet hänger samman. Måns Haraldsson som var hemmansägare på Södra Långeberga och häradsdomare i Ölmstad, strax öster om Gränna levde mellan 1585 och 1642 var den gemensamma anfadern.

ANDERSSON har givit ut en bok om Ölmstadsätten som jag haft tillfälle att gå igenom. Jag gjorde då upp-täckten att det fanns påtagligt många ögonprofessorer i släkten. Efter att ha påpekat detta förhållande för författaren har han haft vänligheten att göra ett utdrag ur sin stora sammanställning som han kallar **OFTALMIATRIKER INOM HÄRADSDOMARENS SLÄKT** och givit mig denna. I sin bok om Ölmstadsätten har Andersson databearbetat materialet och gjort detta på ett fyndigt sätt och på det sättet kunnat visa släktrationerna. Han har betecknat alla manliga släktingar med versaler och alla kvinnliga med små bokstäver.

Första barnet om det är en son får beteckningen A och om det är en dotter a. t ex. Nästa generation blir då AA om den äldste sonen fått en son. Har han därefter fått en dotter blir beteckningen på henne Ab o s v. När det gäller Sven Almqvist så har han fått beteckningen EBD. Ögonläkare som nämns stammar efter honom direkt eller genom ingifte i sjätte eller sjunde led. Det rör sig om en tidrymd av mer än 400 år mellan häradsdomaren och dagens ögonläkare och 340 år från Sven Almqvist räknat. Sju är eller var professorer och två medicine doktorer och överläkare och en praktiker. Fyra har gått bort nämligen professor Fritz Ask i Lund släkt genom hustrun EBD fac Bac, professor Bengt Rosengren i Göteborg EBD abc BDD, överläkare Bertil Odqvist i Västerås genom hustrun EBD fBC bAc och professor Gunnar von Bahr i Uppsala genom hustrun EBD Abb Acb a.

DE ÖVRIGA ÄR professor Bo Philipson Stockholm genom hustrun EBD AAJ Baa b, professor Johan Sjöstrand Göteborg EBD Abc BDD, docent Paul Enoksson Uppsala genom hustrun EBD EAA daA a, professor Erik Linnér Göteborg EBD Abe fDB och professor Björn Tengroth Stockholm genom hustrun Eva praktiker i Stockholm EBD faA DaD b. Så vitt mig är bekant var de flesta av dessa ögonläkare helt omedvetna om släktskapet.

NÄR JAG FÖR NÅGRA år sedan publicerade dessa data väckte det hos flera av dem en viss förvåning. Relationerna mellan de olika ögonläkarna var inte alltid de bästa. Konkurrenterna om professorstolarna hade många gånger varit bitter och när de äldre professorerna var sakkunniga vid en tillställning kunde inte alltid motsättningarna döljas.

MEDVETENHETEN om släktskapet göt dock olja på vågorna. Antalet ögonläkare förr var mycket begränsat och antalet som blev klinikchefer var mycket litet. Det måste därför anses märkligt med detta sammanträffande. Förklaringen måste troligen vara den att präster som finns i stort antal i släkten har haft barn som studerat och ofta gjort en akademisk karriär. Går man igenom hela släktboken finner man flera ärkebiskopar, biskopar och professorer i vitt skilda ämnen. Flera har tillhört det ledande skiktet i Sverige i gamla dagar och återfinns i adelskalendern. Även högättade utlänningar som earlen av Shaftesbury återfinns i ätten. Säkert finns det bland dagens ögonläkare flera som kanske tillhör ätten på ett eller annat sätt, men som varit svåra att identifiera i släktboken och flera kanske kommer att återfinnas i Ölmstadsätten i framtiden.

Björn Tengroth

Sten Andréasson installerad som professor i oftalmologi

sedan pedellerna, fanborgen, installandi, Rector Magnificus Göran Bexell och fakulteternas dekaner till pampig musik exekverad från aulans läktare av akademiska kapellet.

Fanborgen i absiden, Rector Magificus Göran Bexell i talarstolen och en pedell med silverspira, i universitetets aula vid professorsinstallationen.

STEN ANDRÉASSON installerades den 12 mars 2004 under vederbörlig akademisk pompa och ståt som professor i oftalmologi vid universitetet i Lund. I universitetshusets atrium paraderade studentkårerna och nationerna med sina fanor tillsammans med universitetets pedeller i blå kaftaner och med silverspiror i händerna. In tågade

Sten Andréasson

RECTOR MAGNIFICUS, dekaner och studentkårernas representanter höll vackra tal och harangerade installandi. Medicinska fakultetens dekanus, professor Jan Nilsson, sade om Sten Andréasson bl. a. att han "haft en ledande roll när det gäller att introducera den moderna molekylärgenetiken inom oftalmologin. Han har genom detta arbete varit en av nyckelpersonerna bakom det framgångsrika arbete som gjort Lund till ett av världens främsta centra inom ögonforskning och möjligen det allra främsta i Europa". Jag är förstas part i målet, men inte tyckte jag att någon av de andra installandi fick riktigt lika fina ord från dekanus.

STEN BLIR DEN åttonde ordinarie professorn i oftalmologi vid ögonkliniken i Lund, men numera finns här som bekant också flera andra professorer med olika specialinriktningar. Sammanlagt har det nu vid ögonkliniken i Lund funnits 12 professorer sedan den startades år 1868.

Berndt Ehinger

Mats Lundström utnämnd till professor i oftalmologi i Lund

Mats Lundström är sedan 1980 överläkare vid ögonkliniken på Blekingesjukhuset i Karlskrona, där han också var klinikchef 1980-2002. Han har gjort sig mycket bemärkt som administratör, och var bl. a. ordförande i Sveriges Ögonläkarförening 1992-1996 och expert i ögonsjukvård i socialstyrelsen 1991-2001. Han har dessutom med stor nationell och internationell framgång drivit ett banbrytande projekt om kvalitetssäkring vid kataraktkirurgi och är sedan 1995 ordförande i European Cataract Outcome Study Group. Efter att sedan 1992 varit registerhållare för

nationella kvalitetsregistret över gråstarrsoperationer leder han sedan 2003 Socialstyrelsens Kompetenscentrum för ögonregisterforskning, EyeNet Sweden, placerat i Karlskrona, det enda placerat utanför en universitetsort. Detta centrumets inriktning är att utveckla och stödja nationella kvalitetsregister. År 2002 fick han Synskadades Riksförbunds (SRF:s) Ögonvårdpris. För att tillförsäkra undervisningen och forskningen den kunskap Mats Lundström har genererat och de erfarenheter han samlat utnämndes han den 18/12 2003 till adjungerad professor i oftalmologi, särskilt

Mats Lundström

kataraktforskning, vid institutionen för oftalmologi vid Lunds Universitet. Han tillträdde den 1/1 2004 och hans verksamhet kommer fortsatt att vara baserad i Karlskrona, med täta kontakter med institutionerna vid Lunds Universitet.

Berndt Ehinger

Information från Sveriges ögonläkarförening

SOE'99 Stipendier

till SOE/DOG Kongressen i BERLIN 2005

Stiftelsen för Oftalmologisk Forskning, SOE'99 har beslutat att utdela sex stycken resestipendier på vardera 10 000 kronor, till yngre på klinik verksamma kollegor, som har för avsikt att aktivt – med föredrag, poster eller som deltagare i symposiepanel – delta i kommande SOE/DOG – kongress i Berlin 2005.

EN KORT sammanfattning av manus skall komplettera insända handlingar. Vid bedömning kommer även hänsyn till geografisk spridning av de sökande att beaktas.

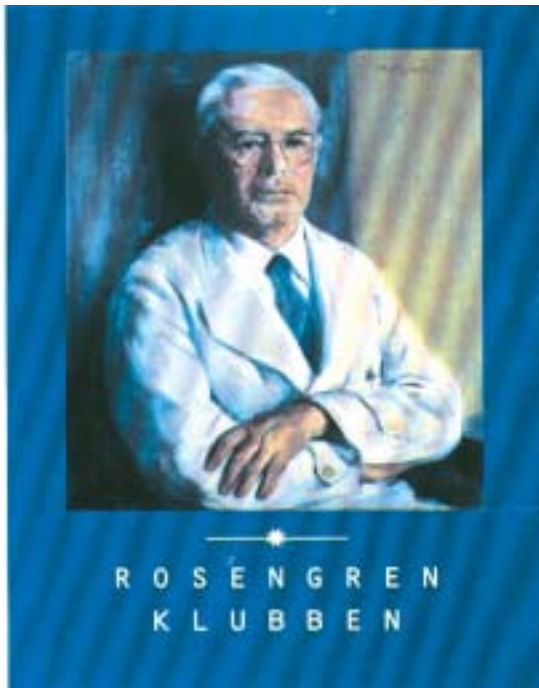

Ansökan insändes via mail till britt-marie.karlheden@ogonspecialisterna.se före den 15 september 2004, och mottagarna erhåller skriftligt besked under hösten. Stipendierna överlämnas i nära anslutning till kongresstarten. Information om kongressen kan sökas på SOE:s hemsida: www.soevision.org

För Stiftelsen

Bo T. Philipson
Nils O. Rehn
Klas Göran Brege

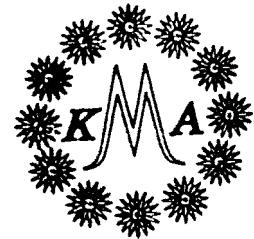
Rosengren klubben

Rosengrenklubben - Swedish Vitreoretinal Society - har till syfte att verka för utveckling av diagnostik och behandling av sjukdomar och skador i ögats bakre segment. Föreningen skall också stimulera till fortbildning och bidra till att utbyte av kunskaper och erfarenheter

inom området kommer till stånd. Ytterligare information kommer att finnas på föreningens hemsida www.swedeye.org/rosengren, som är under uppbyggnad.

Sven Crafoord

**STIFTELSEN
KRONPRINSESSAN
MARGARETAS
ARBETSNÄMND FÖR
SYNSKADADE KMA**

Ledigförklarar 2004 års anslag för medicinsk forskning rörande synskadade och synskador. 2 000 000 kronor kommer att fördelas på ett antal forskningsanslag.

Ansökan skall senast 2004-05-31 vara KMA tillhanda under adress: KMA, c/o Birgitta Sjöo Ringgatan 15, 582 52 Linköping Ansökningsblanketter finns på vår hemsida, www.stiftelsenkma.com Beslut angående anslag meddelas under hösten 2004.

Barns synutveckling, 10 POÄNG, A-nivå

Under hösten 2004 ger Örebro universitet en kurs i Barns synutveckling på uppdrag av Special-pedagogiska institutet, Resurscenter syn, Örebro. Syftet med kursen är att kursdeltagarna skall tillägna sig kunskaper i synutveckling hos barn dessutom självständigt kunna inhämta kunskap och utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt.

Planerade kursveckor är V.38, V. 44, år 2004 och kursen avslutas V.4, år 2005. Kursplan och schema kommer att finnas på www.oru.se/ivo välj därefter utbildning och gå vidare till uppdragsutbildning. Antagningsbesked kommer att sändas ut så snart som möjligt efter att ansökningstiden utgått.

Kursavgift är 15.000kr/person exkl. moms. Avgiften debiteras respektive arbetsgivare vid kursstart.

Sista ansökningsdag 2004-05-28

Frågor angående kursen besvaras av:

Anders Sjöström, 0709-72 11 05, anders.sjostrom@oft.gu.se, kursansvarig
Rediun Stenberg, 019-30 36 58, reidun.stenberg@ivo.oru.se, kurssamordnare
Göran Cedermark, 070-698 21 70, goran.cedermark@sit.se, kurssekreterare
Mona Ewertsson, 019-30 37 08, mona.ewertsson@ivo.oru.se, studierektor

Ansökan till uppdragskurs

Barns synutveckling, 10 poäng, hösten 2004

För kursen gäller *grundläggande behörighet* för högskolestudier. Grundläggande behörighet har den som genomgått 2- eller 3-årig gymnasieutbildning, fackskola, folkhögskola som motsvarar gymnasieutbildning eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper. Den som inte uppfyller kravet om grundläggande behörighet kan ändå delta i kursen enligt SFS 2002:760, 6 §. Efter avslutad kurs får kursdeltagare, som godkänts vid examinationer, kursbevis.

personnummer:

namn:

adress:

postadress:

telefon bostad:

e-post:

arbetsplats:

telefon arbete:

sökandes underskrift:

Ansökan sänds senast 2004-05-28 till:

Örebro universitet, Institutionen för vårdvetenskap och omsorg
Att:
Anita Myrén
701 82 Örebro

Anita Myrén, 019-30 36 17, fax 019- 30 36 01, anita.myren@ivo.oru.se

OBS! Glöm inte betygskopior som styrker både grundläggande och särskild behörighet samt ev. intyg som styrker yrkeserfarenhet av rådgivning inom hälso- och sjukvård.

SRF:s Ögonvårdspris 2004

Nu kan Du föreslå en kandidat till Synskadades Riksförbunds Ögonvårdspris 2004.

Priset instiftades 1992 som en uppmuntran till forskare och övriga yrkesutövare som gjort betydelsefulla insatser inom ögonområdet.

Såväl grundforskning som klinisk eller andra insatser som lett till positiva resultat inom ögonsjukvård och synrehabilitering/ habilitering har uppmärksamats under åren.

Prissumman på 50 000 kronor ges till en eller två enskilda pristagare.

Vi praktiserar fri förslagsrätt vilket innebär att det är tillåtet att också föreslå sig själv.

Juryen består av representanter från Synskadades Riksförbund, Sveriges Ögonläkarförening, Optikerförbundet, Föreningen för Synrehabilitering och Syncentralernas Nationella Samrådsgrupp.

Välkommen med Din ansökan!

Blanketten finns att hämta från vår hemsida www.srfriks.org/ogonvard.htm och hos:

Åsa Nilsson, asa.nilsson@srfriks.org

tel: 08 - 39 91 75, Fax: 08-39 93 22.

Adress: SRF, 122 88 Enskede.

Frågor: Kontakta Urban Fernquist tel 08-39 91 53, urban.fernquist@srfriks.org.

Senast den 4 juni 2004 skall förslagen ha inkommit på särskild blankett.

SK-kurser

Följande SK-kurser arrangeras i Ögonläkarföreningens regi under hösten 2004:

Diabetes	4 – 6 oktober
Kursledare:	Elisabet Agardh, Universitetssjukhuset MAS, Malmö Tel: 040-33 27 55 E-mail: christina.gustavsson@oftal.mas.lu.se
Refraktiv kirurgi	3 – 5 november
Kursledare:	Heléne Hamberg-Nyström, S:t Eriks Sjukhus Tel: 08-672 30 22 E-mail: hhn@sankterik.se
Glaukom	6 – 9 december
Kursledare:	Peter Åsman, Universitetssjukhuset MAS, Malmö E-Mail: christina.gustavsson@oftal.mas.lu.se
Kursavgift:	1000 kr/ dag och deltagare

Information om kursen samt besked om antagning lämnas av respektive kursgivare.
Anmälan på särskild bifogad blankett skall vara nedanstående tillhanda senast 1 juni 2004 till:
Per Montan, Klinik 1, S:t Eriks ögonsjukhus, Polhemsgatan 50, 112 82 Stockholm
I nästa nummer av tidningen kommer kurserna för våren 2005 att tillkännages.
Denna information finns också tillgänglig på vår hemsida, www.swedeye.org.

Per Montan

Reseberättelse från American Academy of Ophthalmology-mötet i Anaheim 2003

När november var som gråast var det onekligen ett välkommet avbrott i vardagen att få sätta sig på planet till den gigantiska flygplatsen i Chicago och därifrån vidare till Orange County och 2003 års AAO-möte i Anaheim. Som resesällskap hade jag min mentor och kliniska handledare Per Törnquist. Det var tur. Visserligen har jag tidigare haft förmånen att bevista flera vetenskapliga möten och känner mig ganska resvan men detta var första gången jag deltog i en klinisk konferens av den här storleken.

MINA TIDIGARE erfarenheter har utgjorts av att förbereda en poster en vecka i förväg och sedan ge sig av. Denna gång krävdes en noggrann planering månader i förväg. Efter påminnelser från Per fick jag göra ett avbrott i sommarssemestern för att åka till jobbet, gå igenom den tjocka programboken och planera ett minutiöst schema för konferensen. Det erbjöds "Breakfast with the experts", "Instructions Courses", "Skills Transfer Courses", "Spotlight & Symposia and "Free Paper Sessions" som alla löpte parallellt och oftast krävde förnamning och en icke oansenlig anmälningsavgift. Dessutom måste man avsätta tid till den gigantiska utställningshallen där olika företag visade och sålde produkter men också arrangerade föreläsningar. Blev det tid över skulle det också finnas "Sessions of Scientific Posters" att besöka. Jag snickrade ihop ett schema efter bästa förmåga och valde relativt basala kurser då jag inte riktigt visste vilken nivå de hölls på. Flera ämnen och temata återkom i olika varianter och det gick att få en god bredd på innehållet men det kändes ändå som att jag tvingades avstå från mycket av det jag ville lära mig. Efter 42 säkerhetskontroller och en spännande flygning över Klippiga bergen i kraftig motvind av orkanstyrka, var vi så framme i ett soligt Kalifornien där glada amerikaner vandrade runt i T-shirts och shorts.

FÖRE DEN EGENTLIGA konferensens start hade man möjlighet att delta i en sk "Subspeciality Day" och jag valde den som behandlade uveiter. För mig var detta höjdpunkten under hela mötet. Kursen

arrangerades i samarbete mellan AAO och American Uveitis Society och hade planerats av Dr. Quan Dong Nguyen och Dr C Stephen Foster. Som alltid, när det gäller amerikanska möten, var föreläsarna generellt av mycket hög klass. Man behandlade framför allt den kliniska handläggningen men till min besvikelse inte så mycket de patofysiologiska mekanismerna. Dr Foster själv höll ett brandtal där han tryckte på att oftalmologer generellt är för försiktiga med att behandla bakre uveiter med immunmodulerande kemoterapi istället för med steroider. Detta, hävdade han, var orsaken till att uveiter är den tredje vanligaste orsaken i västvärlden till blindhet som skulle kunna förhindras. Han menade att det fanns en överdriven rädsla för biverkningar från denna typ av preparat och visade resultat från en studie där man behandlat 160 patienter som hade steroidresi-stenta uveiter med Metotrexat. Hos 75% dessa patienter fick man inflammationen under kontroll och det var endast 12 som behövde avbryta behandlingen pga biverkningar. När hela kursen sammanfattades var "take-home-message": Varje uveitbehandlande oftalmologs mål ska vara: - ingen inflammation, -inga steroider, -inga allvarliga läkemedelsbiverkningar.

UNDER SJÄLVA konferensen hade jag anmält mig till tre kortare kurser, så kallade "Instruction Courses". Temat för den första kursen var basal neurooftalmologi och leddes av Dr Barrett Katz. Man förevisade undersökningsteknik och lade även stor vikt vid papillbedömning. De vanligaste diagnoserna gick igenom och man poängterade särskilt att inte glömma temporaliserit som differentialdiagnos vid temporär synnedgång och att diplopi var ett vanligt symptom vid detta tillstånd. Den andra kursen behandlade fluoresceinangiografi och leddes av professor Richard Alan Lewis, en auktoritet inom ämnet. Man fick en grundläggande genomgång av tekniken, olika typer av kameror, optik samt filmer men också av hur man använder sig av den och hur man tolkar angiogram. Tredje kursen

Eva Landgren och Jan Somp VD, Alcon

avhandlade diabetesretinopati. Här gick man igenom de senaste årens stora studier i ämnet i detalj och vilka slutsatser man kan dra av dessa beträffande behandling. Någon enkel sammanfattning går inte att göra men huvudbudskapet var att varje behandlande doktor ska känna till resultaten av dessa studier för att kunna värdera behandlingsalternativen och individualisera behandlingen av olika patienter i samråd med dessa.

I ÖVRIGT FANNS det många intressanta föredrag att bevista och då inte bara ur ett oftalmologiskt perspektiv. För mig som kommer från Akademiska sjukhuset i Uppsala där vi för närvarande har ett kärvt ekonomiskt läge var det roande att notera att många föreläsare nämnde den försämrade sjukvårdsbudgeten i USA och försökte uppmuntra sina kollegor att inte låta den förlama deras kliniska göranden.

ÄVEN KVÄLLSTID bjöds det på underhållning. Och valde man att inte besöka det närbelägna Disneyland fanns det ofta arrangemang av olika läkemedelsbolag att bevista där mat och dryck inkluderades. Som Alcons resestipendiat hade jag dessutom förmånen att tillsammans med övriga stipendiater bli bjuden på en trevlig middag av Alcons Jan Somp. Vi stipendiater fick ett utmärkt tillfälle att lära känna varandra och varandras forskning. Något som vi förhoppningsvis också kan ha glädje av i framtiden. Jag är glad att jag fick denna chans att resa, inspireras, träffa nya spännande människor och inte minst lära mig mer nyttigt oftalmologi. Tack.

Eva Landgren

Ögonläkemedel från Santen

GLAUKOM

Timosan[®] (timolol)
Optimol[®] (timolol)
Fotil/Fotil Forte[®] (timolol/pilokarpin)
Oftapinex[®] (dipivefrin)

ALLERGI

Lastin[®] (azelastin)
Lecrolyn[®] (natriumkromoglikat)

TORRA ÖGON

Artelac[®] (hypromellos)
Oftagel[®] (karbomer)

INFEKTION

Oftaquix[™] (levofloxacin)

- a clear vision for life

Santen

SantenPharma AB • Solna Torg 3 • 171 45 SOLNA
www.santen.se, Tel 08-83 41 40, Fax 08-83 41 45

Synbar fördel:

Xalatan® med förstahandsindikation ger:

- Tidig och kvarstående effekt på IOP¹
- Kontroll av IOP med ett minimum av läkemedel²
- Enkel dosering, en gång om dagen
- Skiljer sig från andra mindre väldokumenterade prostaglandiner främst genom låg incidens av okulära biverkningar, t ex hyperemi^{3,4}

INDIKATION: Sänkning av det intraokulära trycket vid glaukom med öppen kammarvinkel samt vid okulär hypertension. **DOSERING:** En droppe dagligen i det sjuka ögat. Ögondroppar latanoprost 50 mikrogram/ml, 2,5 ml, 3x2,5 ml. **REFERENSER:** **1.** Data on file. Alm A. 5-year safety follow-up of latanoprost as adjunctive treatment for glaucoma: a multicenter study in Sweden, Great Britain, The Netherlands, Australia, and Belgium. Presenterad vid: International Congress of Ophthalmology (ICO); april 2002, Sydney, Australien. Pharmacia & Upjohn Company, Kalamazoo, MI. **2.** Alm A, Widengård I. Latanoprost: Experience of two-year treatment in Scandinavia. Acta Ophthalmol. Scand. 2000; 78: 71-6. **3.** Netland PA, Landry T, Sullivan EK, et al. Travoprost compared with latanoprost and timolol in patients with open-angle glaucoma or ocular hypertension. Am J Ophthalmol. 2001;132:472-84. **4.** Gandolfi S, Simmons ST, Sturm R, et al. Three-month comparison of bimatoprost and latanoprost in patients with glaucoma and ocular hypertension. Advances in Therapy. 2001;18:110-21.